

Vägen till internationellt miljöarbete

Ulrik Westman är enhetschef på enheten för internationellt samarbete på Naturvårdsverket i Stockholm.

Han kommer ursprungligen från Lund men resan till huvudstaden har varit lång med nedslag i sjuttio länder.

➤ Efter teknisk linje på gymnasiet läste han till planeringsarkitekt i Karlskrona.

- Magisterutbildningen i fysisk planering handlade om stadsplanering och jag specialinriktade mig på de ekologiska bitarna och på naturresurshushållning. Mitt examensarbete gjorde jag i Botswana med fokus på en stadsplan för en mindre stad i södra delen av landet. Studien finansierades av Sida via ett stöd som heter Minor Field Study. Jag är väldigt tacksam för att stödet finns eftersom jag antagligen inte varit där jag är idag annars. Om man vill jobba med internationellt miljöarbete tror jag det är nyttigt att få erfarenhet av utlandsjobb så tidigt som möjligt och gärna i ett utvecklingsland.

BANGLADESH

Efter examensarbetet gjorde Ulrik praktiktjänster på Greenpeace och på stadsbyggnadskontoret i Stockholms stad. Därefter sökte han sig till Naturvårdsverket.

- De hade ett EU-finansierat projekt som handlade om miljömål i samhällsplaneringen med ett par utblickar till Sydafrika. Det tyckte jag lät intressant och jag blev kvar på Naturvårdsverket i tre och ett halvt år innan jag följde med min fru som fått jobb i Bangladesh. Vi flyttade dit och jag tog tjänstledigt och jobbade i stället för en frivilligorganisation som heter Svalorna. Vi var där i drygt ett halvår.

JUNIOR PROFESSIONAL OFFICER

Det var i Bangladesh som han fick upp ögonen för UN Habitat som är FNs program för stadsutvecklingsfrågor.

- Det finns en anställningsform som heter Junior Professional Officer, JPO. Dessa tjänster kan man ansöka om via Sida som kan finansiera tjänstgöringen inom FN i upp till tre år. På den tiden jag sökte skulle man ha en masterutbildning om jag inte minns fel. Man fick inte vara för gammal heller och jag var 28 så det gick bra. Det här är ett av de få sätten att komma in i FN-systemet innan man hunnit få tillräcklig arbetslivserfarenhet. Ett annat sätt är att komma in som praktikant. Då kan man också komma in tidigt i organisationen men det är tidsbegränsat på tre till sex månader.

förflyttad med jämna mellanrum och får flytta till ett nytt slumområde. Jag var med och etablerade ett globalt nätverk just kring de här frågorna, Global Land Tool Network, som handlar om att ta fram verktyg för de som bor i världens alla slumområden så att de kan få en tillgång till någon form av besittningsrätt. Det finns en hel del kopplingar till miljöprestandan utifrån besittningsrätten. En långsiktighet i boendet gör att du vågar och vill investera och agera mer långsiktigt.

Efter tre år upphörde Ulriks JPO-tjänst och då sökte han en vanlig FN-tjänst. Hans titel blev Human Settlements Officer, det var en så kallad Program Officer tjänst på P3 nivå.

BESITTNINGSRÄTT OCH MILJÖPRESTANDA

2002 fick Ulrik jobb i UN Habitat som JPO. Eftersom huvudkontoret ligger i Nairobi i Kenya flyttade han och hans fru dit.

Han arbetade framför allt med kåkstäder och med hur man kan förbättra planeringsvillkoren.

- Den viktigaste förutsättningen är tillgång till marken med tydliga former för besittningsrätten så att man inte blir laglös. Annars är risken stor att man blir tvångs-

Här står Ulrik tillsammans med Raila Odinga, premiärminister i Kenya.

FN-ORGANISATIONEN

FN har en hierarki som bygger på erfarenhet och utbildning, ju högre utbildning och ju mer erfarenhet desto högre tjänst. Något förenklat finns två typer av tjänster: "General Staff", som rekryteras lokalt, och "International Professionals", som rekryteras internationellt. De allra högsta chefspositionerna i sekretariatet är politiska och tillsätts genom utnämningar. Dit hör generalsekreteraren och undergeneral-sekreterarna. Längden på kontrakten varierar beroende på tjänst och policy för respektive FN-organ.

UTBILDNING OCH ERFARENHET AVGÖR

International Professionals är internationellt rekryterad FN-personal med högre akademisk examen. Tjänsterna i sekretariatet är indelade i kategorierna P-1 till P-5 beroende på utbildning och yrkeserfarenhet. I toppen finns normalt två positioner, D1 och D2. Det förekommer också andra indelningar i FN-systemet, dock efter liknande principer. För att vara kvalificerad för P1/P2-tjänster måste du ha relevant akademisk examen och vara högst 32 år men behöver bara begränsad yrkeserfarenhet. För P3-tjänster måste du normalt, förutom akademisk examen, även ha minst fyra års yrkeserfarenhet och vara högst 39 år. Åldersgränserna är ett sätt att få ner en idag relativt hög medelålder bland anställda i sekretariatet.

VILLE HEM

Efter sex och ett halvt år i Kenya kände Ulrik att han ville tillbaka till Sverige. - Främsta anledningen var nog att jag ville att mina barn skulle lära sig svenska ordentligt och får umgås mer med familjen hemma i Sverige. Dessutom hände det ganska mycket runt omkring mig, vänner och kollegor som blev rånade, skjutna eller omkom i trafikolyckor. Det var även mycket otäck som hände i Kenya 2008 efter valet och det kändes som om det kröp sig allt närmare så jag valde att säga upp mig helt och flytta hem. Alternativet hade varit att fortsätta jobba inom FN någon annanstans i världen men jag tror inte det är nyttigt att jobba för länge inom FN. Det är trots allt en mycket speciell arbetsplats, på gott och ont.

Det fanns en intressant tjänst på Naturvårdsverket med fokus på OECD:s miljöarbete. De har en miljökommitté som jag jobbade med i ungefär två år. Sedan gjorde jag en kort sejour på Miljödepartementets internationella enhet som EU-samordnare. För några månader sedan sökte jag och fick ett jobb som enhetschef på enheten för internationellt samarbete här på Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets enhet för internationellt samarbete arbetar bilateralt, regionalt och globalt med olika typer av miljösamarbete.

FLERA ÅR UTOMLANDS

Nu bor Ulrik och familjen i Sverige men de har spenderat många år utomlands. - Vi hann arbeta några år i Sverige innan vi flyttade ut och arbetade utomlands i drygt sju år. Vi har varit hemma i två och ett halvt år nu. Det är svårt att säga något generellt om hur det är att arbeta utomlands. Det beror på vad du har för arbetsplats och vem som är din arbetsgivare. Många jobbar utomlands för en svensk arbetsgivare och då tror jag att man kan säga att det arbetsmässigt kan vara ganska likt att jobba i Sverige. Jag hade FN som min arbetsgivare, det är en stor organisation med väl inarbetade rutiner. Det tog nog mer än ett år innan jag förstod hur det mesta fungerade, hur man skulle föra sig och framför allt hur dialogen fungerade mellan de olika hierarkierna. FN har ett väldigt hierarkiskt system vilket var lite obekvämt till en början. Men som med det mesta här i livet så kommer man in i det och vänjer sig.

Det jag tycker var mest intressant var att jobba med människor från så gott som hela världen. I mitt team var vi tolv kollegor som representerade sex olika världsdelar. Istället för att hänga upp sig på olikheterna var det viktigt att försöka fokusera på det vi hade gemensamt och jobba utifrån det. Det var en sorts grundläggande regel och man fick vara ganska lyhörd. Det är klart att det inte skadar att vara lite diplomatisk inom FN också, skrattar han.

MYCKET ATT LÄRA AV VÅR OMVÄRLD

Avslutningsvis säger Ulrik att det är väldigt lärorikt att jobba utomlands. - Inte minst på miljöområdet har vi mycket att lära av vår omvärld. Och om vi ska komma tillrätta med miljöproblemen här i Sverige måste vi agera även internationellt. Vi vet nu att det finns gränser för vad vår planet klarar av i form av miljöpåfrestningar. Dessa lärdomar måste kommuniceras och hanteras både nationellt och globalt. Mitt tips till miljöyrkeskåren i Sverige är därför – får ni chansen att jobba utomlands så ta den, för både miljö- och egennyttans skull!

(Du kan läsa mer om FN och om att jobba för dem på Svenska FN-förbundets hemsida som du hittar på www.sfn.se)

*Text: Cicci Wik
Foton: Privat*

Slumområde i Keriba, Nairobi.